

בזמן שכל העיניים על איראן: הקשר המסוכן בין החות'ים לחיזבאללה

12.11.2024 | ד"ר יוסי מנשרוף written by

ב-20 באוקטובר דווח על הריגתו של פעיל חיזבאללה באסל מצטפא שוכור, מפקד בכוח רדואן, באחת ממתקפות צה"ל בדרום לבנון. מהתייחסויות על אודותיו בתקשורת התימנית הסתבר עד מהרה שמדובר בפעיל בולט בשורות חיזבאללה, שקורות חייו שזורות בהתערבות ארגון הטרור בכמה זירות באזור, בדגש על המלחמה בתימן.

ראשית, דווח בתקשורת הלבנונית ששוכור, קרוב משפחה של רמטכ"ל חיזבאללה פואד שוכור, שחוסל על ידי ישראל, השתתף בפיגוע חטיפתם של גולדווסר ורגב ביולי 2006. לצד זאת, בהספד שפרסמה עליו בטוויטר אמל שביב, עיתונאית לבנונית מערוץ הטלוויזיה האיראני אל-כות'ר, המשדר בשפה הערבית, חשפה את השתתפותו של בן-דודתה, שוכור, בכוחות ששיגר חיזבאללה לזירות לחימה שונות באזור. שביב כתבה: "באסל גדל בשורות ההתנגדות והפך למפקד בכוח רדואן. אדמת תימן, סוריה, עיראק ולבנון שמרה עליו, והוא נהרג באומץ ובנחישות".

מעורבות חיזבאללה במלחמה בסוריה (2011 ואילך) ובעיראק (הן במלחמת עיראק 2003-2011 והן במלחמה נגד דאעש בשנים 2014 ואילך) ידועה למכביר. עם זאת, השתתפות חיזבאללה במלחמה בין החות'ים לסעודיה והכוחות הנתמכים על ידה בתימן (2015-2022) ידועה רק בקווים כלליים, כאשר חיזבאללה (ונסראללה באופן אישי) הכחיש נמרצות דיווחים בתקשורת הערבית על אודות מות פעיליו במלחמה, והשתתפות פעיליו בשיגור טילים בליסטיים נגד סעודיה.

שלוש שנים מפרוץ המלחמה בתימן, ולנוכח דיווחים גוברים בתקשורת הסעודית ומצד שלטונות סעודיה (כגון אחמד אל-עסירי, בכיר צבאי ששימש יועץ לשר ההגנה הסעודי) על מותם של פעילי חיזבאללה בתימן, הודה נסראללה בחצי פה על נוכחות חיזבאללה בתימן ועל האבידות שספג שם. בנאומו ביוני 2018 הכריז נסראללה: מסיבות מסוימות, אני לא מאשר ולא מכחיש שיש לנו נוכחות בתימן, ואם נניח ביום מן הימים שאכן יש לחיזבאללה שהידים בתימן, אנחנו לא נסתיר זאת ולא נתבייש בכך אלא נרים את ראשנו ונתגאה בשהידים האלה.

למרות זאת, ידוע שחיזבאללה היה מעורב בתמיכה בחות'ים לפחות משנת 2012, כאשר נסראללה הקצה כוח מיוחד בראשות ח'ליל חרב לסיוע לחות'ים, וכן תמיכה פיננסית בסך 50 אלף דולר בחודש. ארה"ב גם חשפה ב-2016 את זהותו של הית'ם עלי טבטבאא'י, ששוגר שנה קודם לכן על ידי נסראללה לתימן כדי לפקד על כוח חיזבאללה שם, וב-2018 הציעה פרס כספי בסך 5 מיליון דולר עבור מסירת מידע שיביא ללכידתו.

זאת ועוד, לפני כחודש חוסל על ידי צה"ל ברובע הדאחייה בבירות גם מפקד בחיזבאללה, מוחמד חוסין סרור, שזכור מהסרטון מ-2015 שבו הוא נראה מעביר הכשרה צבאית לחות'ים, באדמת

תימן. בהודעה שפרסם לאחר חיסולו מסר צה"ל שסרור היה מפקד היחידה האווירית של חיזבאללה, יחידה 127, ובמסגרת זאת היה אחראי על כל שיגורי הכטב"מים לשטח ישראל.

השתתפות חיזבאללה בקרבות בתימן

השיח בעקבות חיסולו של באסל שוכור חשף ממד פחות מוכר במעורבות העמוקה של חיזבאללה במלחמה בתימן. מייד לאחר היוודע דבר מותו, קוננו פעילים חות'ים בטוויטר על חיסולו וכתבו הודעות בנוסח "לא נשכח אותך יקירנו" תימן לא תשכח אותך לעד". עיתונאי תימני המתנגד לחות'ים אף פרסם תמונה של באסל שוכור "מפקד על אחד הקרבות" לצד פעיל חות'י, והוסיף שמדובר בתמונה מ-2018.

בתימן גם דווח מפי מקור ביטחוני תימני ששוכור היה מראשוני הפעילים שחיזבאללה שיגר למחוז צעדה בתימן, מטה הפעילות הראשוני של החות'ים, כדי לאמנם, ושהוא נכח בתימן מאז 2015 במשך כמה שנים, והשתתף באופן פעיל בקרבות כתף אל כתף עם הפעילים החות'ים. בתוך כך דווח בתקשורת התימנית המתנגדת לחות'ים ששוכור השתתף בלחימה נגד הכוחות הפרו-סעודיים בתימן, במארב (מרכז תימן), אל-ג'וף (צפון תימן), חג'ה (צפון-מזרח תימן) ועיר הנמל חודיידה (שהותקפה על ידי ישראל).

במסגרת השיח על אודותיו פורסמה גם תמונתו של באסל שוכור בתימן, לצד מפקד שטח חות'י, נשואן חמוד ג'חז, שנהרג, לפי המדווח בהמשך, בקרבות במארב שבתימן.

השת"פ הטרנס-לאומי בין חיזבאללה לחות'ים

חשיפת המעורבות העמוקה של חיזבאללה במלחמה בתימן מחזירה לאור הזרקורים את השת"פ הטרנס-לאומי בין שתי המליציות. בימים האחרונים דווח כי לפחות חמישה פעילים חות'ים נהרגו על ידי צה"ל כשלחמו כתף אל כתף לצד פעילי חיזבאללה בקרבות בדרום לבנון. עד עתה לא הודיעו החות'ים על מותם של פעיליהם בלבנון.

ייתכן שהימנעות זו מפרסום דבר מותם נובעת מניסיון חות'י לחמוק מהחרפת הצעדים מצד ישראל נגדם. במקביל, נראה שבהשתתפותם המצומצמת בלחימה הקרקעית נגד ישראל החות'ים מבקשים לגמול לחיזבאללה על השתתפותו, שהייתה בהיקף מצומצם גם היא, במלחמה הקרקעית בתימן.

ברקע לדברים, חשוב לזכור מאפיינים נוספים שמבהירים את עומק השת"פ בין החות'ים לחיזבאללה: נציג מטעם חיזבאללה, אבו זינב, משתתף בישיבות מועצת הג'האד של החות'ים, שהינה גוף הפיקוד הראשי של החות'ים, הפועל בראשות מנהיגם עבד אל-מאלכ אל-חות'י. הגוף הוקם ב-2010 ומכיל את הזרועות העיקריים של תנועת אנצאראללה.

לצד זאת, סייע חיזבאללה להקים ב-2012 את ערוץ הטלוויזיה של החות'ים, אל-מסירה, המשדר

ממעוז חיזבאללה, רובע הדאחיה בביירות, תוך סיוע מערוץ הטלוויזיה של חיזבאללה, אל-מנאר, שעומו היא מקיימת שיתוף פעולה הדוק. במסגרת זאת, חיזבאללה עורך קורסי הכשרות עבור עיתונאי אל-מסירה.

השת"פ בין החות'ים לחיזבאללה מייצג שלב מתקדם של ייצוא המהפכה האסלאמית ותורת הפעלת השלוחים של איראן. לפי חזונו של מייסד המשטר האסלאמי באיראן, איתאללה רוחאללה ח'מיני, ובכירי משמרות המהפכה, המהפכה האסלאמית צריכה לטפח מליציות שיעיות וסוניות כאחת, שיכתיבו סדר אזורי חדש במקום הסדר האזורי הפרו-אמריקאי. בהצהרה ב-15 באוגוסט 1979, חודשים ספורים לאחר הקמת המשטר האסלאמי, ביטא ח'מיני את חזונו בהצהירו שאם כל המוסלמים יתאחדו ☐ די אם כל אחד מהם "ישפוך דלי מים" כדי לחסל את ישראל. בנאומו לרגל שבוע הבסיג' ב-23 בנובמבר 1988 הורה ח'מיני למסד הביטחוני במשטר "להקים תאי התנגדות בכל העולם שיעמדו איתן נגד המזרח והמערב".

בנאומו הראשון בפני משמרות המהפכה כמנהיג, בנובמבר 1989, תיקף עלי ח'אמנהאי את הוראת ח'מיני ודרש מכוח קודס להקים תאי חיזבאללה בכל המדינות המוסלמיות. במסגרת ההוראה הזו שכלל כוח קודס את הפעלת חיזבאללה כשהקים את כוח רדואן, כסיירת המובחרת של חיזבאללה, שמבצעת משימות התקפיות מיוחדות מטעם הארגון נגד ישראל.

כפי שנחשף בתקשורת האיראנית לאחר חיסולו היה זה עבאס נילפרושאן, שחוסל יחד עם נסראללה בעת ששימש מפקד כוח קודס בלבנון בתפקידו האחרון, שהקים ב-2008 את כוח רדואן, במסגרת תפקיד קודס שמילא בכוח קודס, וטרם מינויו לראש אגף המבצעים במשמרות המהפכה ב-2019.

במשך ארבעת העשורים שחלפו מאז הפך חיזבאללה לחוד החנית במערך השלוחים האיראני באזור, ובמסגרת זאת היה שותף להקמתו, הכשרתו וטיפוחו של מליציות שיעיות שונות בעיראק, בסוריה, בתימן ובבחרין. אומנם החות'ים אינם שלוח קלאסי אלא שותף אסטרטגי של איראן, ובמסגרת זאת הם אינם מקבלים הוראות מטהרן אלא הכוונה.

למרות זאת, במסגרת מרקם האינטרסים המשותף ביניהם, הם קיימו בהדרגה שת"פ גובר עם חיזבאללה. השתתפותו של כוח קטן מצד החות'ים בלחימה נגד צה"ל במסגרת הניסיון של חיזבאללה להדוף את התמרון הקרקעי הישראלי מהווה נקודת שיא בשלב הזה בשת"פ הצבאי בין החות'ים לחיזבאללה נגד צה"ל בשטח לבנון.

פורסם במעריב, בתאריך 12.11.2024.

****הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.****